ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 21 жовтня 2026 р. № 1313

ПОЛОЖЕННЯ
про розслідування порушень порядку використання повітряного простору України

Загальні положення

1. Це Положення визначає механізм розслідування порушень порядку використання повітряного простору України з метою встановлення причин їх виникнення та вжиття заходів для запобігання подібним порушенням у майбутньому.

Розслідування порушень порядку використання повітряного простору України, що проводиться згідно з цим Положенням, є технічним розслідуванням.

2. Дія цього Положення поширюється на фізичних та юридичних осіб, які провадять діяльність у галузі авіації, використання повітряного простору та діяльність яких створює або потенційно може створювати небезпеку повітряному руху, перешкоди для роботи наземних засобів зв'язку, навігації та спостереження.

3. Розслідування порушень порядку використання повітряного простору над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування повітряного руху згідно з міжнародними договорами України покладена на Україну, здійснюється відповідно до норм міжнародного права.

4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

1) порушення порядку використання повітряного простору України — дії або бездіяльність юридичних чи фізичних осіб, що призвели до порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів, які регулюють порядок використання повітряного простору України;

2) рекомендація щодо усунення причин події, виявлених у процесі розслідування, і недопущення їх у майбутньому (далі — рекомендація) — пропозиція спеціалізованої експертної установи з розслідування авіаційних подій (далі — уповноважений орган з питань розслідування), розроблена за результатами розслідування порушень порядку використання повітряного простору України чи аналізу організації використання повітряного простору України з метою забезпечення безпеки польотів та запобігання таким подіям у майбутньому;

3) розслідування порушень порядку використання повітряного простору України — збір і проведення аналізу інформації, підготовка

висновків, встановлення причин та/або супутніх факторів і розроблення рекомендацій щодо забезпечення безпеки авіації з метою запобігання авіаційним подіям;

4) уповноважений з розслідування порушень порядку використання повітряного простору України (далі — уповноважений з розслідування) — особа, призначена уповноваженим органом з питань розслідування для організації і проведення розслідування порушень порядку використання повітряного простору України;

5. Інші терміни, що використовуються в цьому Положенні, вживаються у значенні, наведеному в Повітряному кодексі України, Законі України "Про державний кордон України", Положенні про використання повітряного простору України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 954 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 101, ст. 3118) (далі — Положення про використання повітряного простору України), та інших нормативно-правових актах у галузі цивільної та державної авіації.

Порушення порядку використання повітряного простору України, що підлягають розслідуванню

6. До порушень порядку використання повітряного простору України, що підлягають розслідуванню, належать порушення, визначені пунктом 46 Положення про використання повітряного простору України.

7. Уповноважений орган з питань розслідування не проводить розслідування порушень порядку використання повітряного простору України, вчинених невстановленими особами та/або неідентифікованими повітряними суднами, та подій, що мають ознаки кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації проти України. Такі розслідування проводять органи досудового розслідування відповідно до статті 214 Кримінального процесуального кодексу України.

8. Порушення порядку використання повітряного простору України повітряними суднами та користувачами повітряного простору Адміністрації Держприкордонслужби, ДСНС, Національної поліції, СБУ, Збройних Сил, розвідувального органу Міноборони та інших військових формувань, утворених відповідно до законів, розслідуються уповноваженим органом з питань розслідування за участю Міноборони та/або інших центральних органів виконавчої влади, в підпорядкуванні яких перебувають такі повітряні судна та користувачі повітряного простору України — юридичні особи, а в разі порушення державного кордону України — додатково за участю Адміністрації Держприкордонслужби.

Підстави для проведення розслідування порушень порядку використання повітряного простору України

9. Підставою для проведення розслідування порушення порядку використання повітряного простору України є повідомлення про порушення, що надійшло від органів контролю за дотриманням порядку використання повітряного простору України від:

1) оперативних органів об’єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху;

2) органів управління Повітряних Сил Збройних Сил;

3) підрозділів інших військових формувань, утворених відповідно до законів;

4) органів Національної поліції, СБУ та Адміністрації Держприкордонслужби;

5) підрозділів обслуговування повітряного руху (управління повітряним рухом) державних органів та органів місцевого самоврядування, які здійснюють контроль у межах своїх повноважень, визначених законами.

Повідомлення про порушення порядку використання повітряного простору України повинне містити інформацію, наведену в додатку 1.

Повідомлення про порушення порядку використання повітряного простору України подається до уповноваженого органу з питань розслідування негайно із застосуванням оперативних засобів зв’язку (телефону, телефаксу, електронної пошти тощо), але не пізніше ніж протягом однієї години з моменту, коли про факт порушення стало відомо суб’єктам, зазначеним у цьому пункті.

Підставою для проведення розслідування порушення порядку використання повітряного простору України також є інформація від користувачів повітряного простору України про порушення порядку його використання.

Органи контролю за дотриманням порядку використання повітряного простору України, які повідомляють про відповідне порушення, забезпечують збереження записів радіообміну, радіолокаційної інформації, планів польоту, дозволів і даних засобів об’єктивного контролю з фіксацією джерела, часу отримання такої інформації, відповідальних осіб та незмінність цифрових копій. На запит уповноваженого органу з питань розслідування вони протягом трьох робочих днів подають йому матеріали щодо здійснення об’єктивного контролю (фото-, відео-, аудіоматеріали тощо), копії планової та дозвільної інформації, протоколу радіообміну та телефонних переговорів, що стосуються порушення, а також доповідні записки посадових осіб, які виявили порушення.

Організація та порядок розслідування порушень порядку використання повітряного простору України

10. Розслідування порушень порядку використання повітряного простору України проводить уповноважений орган з питань розслідування.

11. Для проведення розслідування порушень порядку використання повітряного простору України уповноважений орган з питань розслідування протягом доби з моменту отримання повідомлення або інформації видає наказ про розслідування порушення порядку використання повітряного простору України (далі — наказ про розслідування), призначає уповноваженого з розслідування та визначає склад комісії з розслідування порушення порядку використання повітряного простору України (далі — комісія).

До складу комісії, яку очолює уповноважений з розслідування, можуть входити представники відповідних центральних органів виконавчої влади, підрозділів об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху, суб'єктів авіаційної діяльності та суб'єктів державної авіації, користувачів повітряного простору України з урахуванням вимог пункту 8 цього Положення.

Порядок врегулювання конфлікту інтересів під час провадження діяльності членів комісії здійснюється відповідно до статті 28 Закону України "Про запобігання корупції".

12. Розслідування порушень порядку використання повітряного простору України починається з моменту видання наказу про розслідування. Строк проведення розслідування не може перевищувати один місяць.

У разі необхідності уповноважений орган з питань розслідування за клопотанням уповноваженого з розслідування може продовжити строк проведення розслідування. Строк проведення розслідування продовжується наказом уповноваженого органу з питань розслідування не більше ніж на один місяць.

13. Процес розслідування порушень порядку використання повітряного простору України складається з таких основних етапів:

1) отримання уповноваженим органом з питань розслідування повідомлення про порушення порядку використання повітряного простору України;

2) прийняття рішення про проведення розслідування порушення порядку використання повітряного простору України шляхом видання наказу про розслідування, призначення уповноваженого з розслідування та визначення складу комісії;

3) збір та проведення аналізу інформації щодо всіх обставин порушення використання повітряного простору України;

4) підготовка звіту про результати розслідування порушення порядку використання повітряного простору України (далі — звіт).

14. Комісія у своїй діяльності керується Повітряним кодексом України, Положенням про використання повітряного простору України, іншими нормативно-правовими актами у галузі цивільної та державної авіації та цим Положенням.

У разі отримання повідомлення про порушення порядку використання повітряного простору України іноземним повітряним судном уповноважений орган з питань розслідування протягом трьох робочих днів з моменту отримання такого повідомлення передає інформацію про зазначене порушення уповноваженим органам з питань розслідування держав реєстрації та експлуатанта повітряного судна.

У разі коли порушення порядку використання повітряного простору України, пов’язане з незаконним перетинанням державного кордону України, зазначена інформація повідомляється МЗС для подальшого інформування відповідних органів держави реєстрації повітряного судна.

Якщо внаслідок порушення порядку використання повітряного простору України сталося зіткнення чи небезпечне зближення цивільних повітряних суден чи цивільного повітряного судна з іншими об’єктами, то розслідування проводиться відповідно до вимог Правил та порядку технічного розслідування авіаційних подій та інцидентів у цивільній авіації, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. № 610 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 43, ст. 2335).

З метою забезпечення проведення розслідування порушень порядку використання повітряного простору України уповноважений орган з питань розслідування взаємодіє з відповідними центральними органами виконавчої влади, зокрема Державіаслужбою, з органами місцевого самоврядування, СБУ, органами прокуратури та Національної поліції у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України відповідно до частини сьомої статті 119 Повітряного кодексу України.

Повноваження учасників розслідування порушень порядку використання повітряного простору України

15. Члени комісії, які є працівниками уповноваженого органу з питань розслідування, на підставі наказу про розслідування та в разі пред’явлення службового посвідчення мають право:

1) отримувати доступ до місця перебування відповідного повітряного судна, території суб’єктів та об’єктів авіаційної діяльності, суб’єктів державної авіації, користувачів повітряного простору України, органів обслуговування повітряного руху, відповідних органів управління повітряним рухом, підрозділів об’єднаної цивільно-військової системи

організації повітряного руху, підрозділів Збройних Сил та інших військових формувань та правоохоронних органів, експлуатантів аеродромів, аеропортів та злітно-посадкових майданчиків відповідно до частини третьої статті 120 Повітряного кодексу України;

2) доступу та використання даних бортових реєстраторів, наземних та будь-яких інших засобів документування;

3) доступу до будь-якої інформації, що стосується розслідування, матеріалів, якими володіє експлуатант, власник чи виробник повітряного судна, провайдер аеронавігаційного обслуговування, аеропорт, користувач повітряного простору України, Державіаслужба та Міноборони, органи контролю за дотриманням порядку використання повітряного простору України.

У разі коли користувач повітряного простору України, експлуатант, власник чи виробник повітряного судна не є резидентом України, уповноважений орган з питань розслідування додатково отримує відповідну інформацію через уповноважений орган з питань розслідування країни резидента та опитує осіб, яким можуть бути відомі обставини порушення.

Координація дій під час розслідування порушень порядку використання повітряного простору України

16. Під час проведення розслідування порушень порядку використання повітряного простору України уповноважений з розслідування надсилає запити до МВС, Національної поліції, ДСНС, СБУ, органів прокуратури, органів місцевого самоврядування та юридичних осіб з метою:

1) отримання інформації, необхідної для проведення розслідування;

2) проведення роботи з речовими доказами;

3) встановлення належності літального апарата (повітряного судна) та особи користувача повітряного простору України;

4) інших питань, пов’язаних із розслідуванням.

17. У разі коли під час розслідування порушень порядку використання повітряного простору України виявлено ознаки акту незаконного втручання, уповноважений орган з питань розслідування інформує про це Державіаслужбу для вжиття необхідних заходів, передбачених законодавством, продовжує та завершує розслідування в установленому порядку, а також оприлюднює звіт.

Підготовка висновків, рекомендацій та звітів про результати розслідувань порушень порядку використання повітряного простору України

18. Після завершення розслідування порушень порядку використання повітряного простору України уповноваженим з розслідування складається

звіт за формою згідно з додатком 2, який підписується ним і членами комісії та затверджується керівником уповноваженого органу з питань розслідування.

19. Звіт повинен містити висновки щодо причин порушення порядку використання повітряного простору України та рекомендації (за необхідності), адресовані відповідним центральним органам виконавчої влади, підрозділам об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху, суб'єктам авіаційної діяльності та суб'єктам державної авіації, користувачам повітряного простору України щодо запобігання подібним порушенням у майбутньому.

20. Член комісії має право протягом десяти днів з дати складення звіту викласти окрему думку, яка є невід'ємною частиною звіту і в якій зазначаються конкретні мотиви зауважень та їх обґрунтування, а також запропоновані формулювання висновків та рекомендацій.

Окрема думка розглядається членами комісії з обов'язковим оформленням протоколу, який підписується уповноваженим з розслідування.

У протоколі зазначаються висновок комісії щодо окремої думки, а також у разі її відхилення під час формування звіту — причини відхилення. У разі коли за результатами розгляду окрема думка не була врахована у звіті, член Комісії, який виклав її, підписує звіт з позначкою "З окремою думкою".

21. Копії звіту протягом десяти робочих днів з дати його затвердження надсилаються до відповідних центральних органів виконавчої влади, підрозділів об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху, суб'єктів авіаційної діяльності та суб'єктів державної авіації, користувачів повітряного простору України, яким адресовано рекомендації.

Матеріали розслідування порушень порядку використання повітряного простору України подаються Міноборони протягом десяти робочих днів з дати затвердження звіту.

Звіт оприлюднюється на офіційному веб-сайті уповноваженого органу з питань розслідування протягом п'яти робочих днів з дати його затвердження.

22. Відповідні центральні органи виконавчої влади, підрозділи об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху, суб'єкти авіаційної діяльності та суб'єкти державної авіації, користувачі повітряного простору України, яким адресовано рекомендації за результатами розслідування порушень порядку використання повітряного простору України, протягом 90 днів з дня отримання рекомендацій письмово підтверджують їх отримання та інформують уповноважений орган з питань розслідування про вжиті або заплановані заходи та строк, необхідний для їх виконання, а в разі невжиття заходів — про причини їх невиконання.

Уповноважений орган з питань розслідування протягом 60 днів з моменту отримання вищезазначеної інформації проводить аналіз вжитих та запланованих заходів у частині їх відповідності рекомендаціям та інформує одержувача рекомендацій про прийнятність чи неприйнятність таких заходів з відповідним обґрунтуванням.

Одержувач рекомендацій впроваджує процедури здійснення контролю за здійсненням заходів, вжитих відповідно до рекомендацій уповноваженого органу з питань розслідування.

Уповноважений орган з питань розслідування веде електронний облік усіх наданих рекомендацій, а також відповідей на них.

23. Розголошення чи оприлюднення інформації, пов’язаної із розслідуванням порушень порядку використання повітряного простору України, здійснюється з дотриманням вимог частини другої та третьої статті 122 Повітряного кодексу України.

Повторні розслідування порушень порядку використання повітряного простору України

24. Повторне розслідування порушень порядку використання повітряного простору України проводиться лише у разі встановлення нових істотних фактів, які безпосередньо стосуються порушення. Повторне розслідування призначається протягом трьох робочих днів з моменту виявлення уповноваженим органом з питань розслідування нових істотних фактів. Факти вважаються істотними, якщо їх неврахування або неправильне викладення впливає на висновки щодо причин порушення, зроблених за результатами розслідування.

25. За результатами повторного розслідування порушення порядку використання повітряного простору України складається звіт, на підставі якого уповноваженим органом з питань розслідування приймається рішення про підтвердження, зміну або скасування результатів попереднього розслідування.

Облік та захист інформації

26. Дотримання вимог щодо захисту інформації під час розслідування порушень порядку використання повітряного простору України здійснюється відповідно до законодавства щодо захисту персональних даних та захисту інформації з обмеженим доступом.

27. Уповноважений орган з питань розслідування веде електронний облік порушень порядку використання повітряного простору України, за якими було проведене розслідування.

_____

Додаток 1
до Положення

ІНФОРМАЦІЯ,
яку повинні містити повідомлення про порушення
порядку використання повітряного простору України

1. Повідомлення про порушення порядку використання повітряного простору України повинне містити усю інформацію, відому відправникові на момент його складення, а саме:

1) скорочення “AI” (від англ. Airspace Infringement) — для позначення порушення порядку використання повітряного простору України;

2) найменування виду діяльності, що пов’язана з використанням повітряного простору України (експлуатація пілотованих повітряних суден, експлуатація безпілотних повітряних суден, проведення стрільб, вибухові роботи, запуск куль-пілотів, запуск метеорологічних радіозондів тощо);

3) найменування розробника, типу, державні та реєстраційні знаки і серійний номер повітряного судна, якщо діяльність пов’язана з виконанням польотів повітряних суден;

4) найменування власника, експлуатанта, орендатора повітряного судна чи користувача повітряного простору України;

5) дату і час порушення порядку використання повітряного простору України;

6) місце порушення порядку використання повітряного простору України;

7) вид порушення порядку використання повітряного простору України:

використання повітряного простору України без подання заявок на його використання, без отримання дозволу та/або отримання умов його використання, крім випадків, передбачених Положенням про використання повітряного простору України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 954 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 101, ст. 3118);

недотримання умов використання повітряного простору України або плану польоту без диспетчерського дозволу, або погодження органу обслуговування повітряного руху (органу управління повітряним рухом), крім аварійних випадків;

виконання польоту, на який отримано інформацію про заборону використання повітряного простору;

політ групи повітряних суден, кількість яких перевищує зазначену в заявці;

порушення вимог щодо порядку перетинання державного кордону України та виконання польоту в зоні з особливим режимом використання повітряного простору України;

виконання польоту повітряного судна без дозволу в забороненій зоні або в зонах обмеження польотів, тимчасово зарезервованому повітряному просторі під час їх активації, крім випадків, зазначених в пункті 36 Положення про використання повітряного простору України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 954;

вхід повітряного судна до контрольованого повітряного простору або повітряного простору відомчого органу управління повітряним рухом без диспетчерського дозволу або дозволу відомчого органу управління повітряним рухом, крім випадків провадження діяльності, визначених пунктами 1—5 частини другої статті 24 Повітряного кодексу України;

політ повітряного судна, яке не відповідає на запит засобів радіолокаційної системи державного розпізнавання, крім повітряного судна, на якому наявність апаратури радіолокаційної системи державного розпізнавання не передбачена або яке повертається з несправною апаратурою радіолокаційної системи державного розпізнавання з аеродромів, злітно-посадкових майданчиків/вертодромів, де ремонт такої апаратури неможливий;

невиконання вимог щодо інформування органів контролю за дотриманням порядку використання повітряного простору України про виконання польотів та провадження іншої діяльності з використання повітряного простору України;

8) короткий опис того, що сталося (будь-яка інформація, що відома на момент подачі повідомлення, наслідки порушення). Для повітряного судна, зокрема, маршрут польоту, висота польоту, курс (напрямок) польоту, час доби, погодні умови (наявність, висота та кількість хмар, видимість, метеорологічні явища) тощо;

9) найменування організації чи прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності) особи, яка подає повідомлення та контактний телефон, адреса електронної пошти.

2. Повідомлення про порушення порядку використання повітряного простору України не повинне містити припущення про обставини та причини порушення.

3. Відсутність будь-якої частини інформації не може бути підставою для неподання повідомлення про порушення порядку використання повітряного простору України.

_____

Додаток 2
до Положення

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник спеціалізованої
експертної установи з розслідування
авіаційних подій

_____
(прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності)

_____
(підпис)

_____ 20 __ р.

ЗВІТ
про результати розслідування порушення порядку використання повітряного простору України

1. _____ 20 __ р. установлено факт порушення порядку використання повітряного простору України:

_____
(характер діяльності, вид, місце та обставини порушення, типи та відомча належність повітряних

_____.
суден, їх державні і реєстраційні знаки, позивні рейсів, номери рейсів, ешелон (висота) польоту тощо)

2. Комісія, утворена згідно з наказом _____,
у складі: _____

_____

провела розслідування порушення порядку використання повітряного простору України.

3. За результатами розслідування порушення порядку використання повітряного простору України з’ясовано:

_____.
(обставини, що призвели до порушення, та результат розслідування)

4. Висновок щодо причин порушення порядку використання повітряного простору України: _____.

5. Вжиті та заплановані заходи: _____.

6. Рекомендації:

_____

(заходи, які слід вжити з метою запобігання порушенням порядку використання

_____.

повітряного простору України, строки та конкретні виконавці) (за необхідністю)

Уповноважений з розслідування:

_____ _____

(підпис) (прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності)

Члени комісії:

_____ _____

(підпис) (прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності)

_____ _____

(підпис) (прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності)

_____ _____

(підпис) (прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності)

_____